

**SOSYAL BİLİMLERDE
YENİ YÖNELİMLER-V**

**NEW TRENDS
IN SOCIAL SCIENCES-V**

**SOSYAL BİLİMLERDE
YENİ YÖNELİMLER-V**

**Editors / Editörler
Abidin TEMİZER & Yaşar BAYTAL**

ISBN 978-9940-745-02-8

2018

Cetinje 2018

NEW TRENDS IN SOCIAL SCIENCES-V

SOSYAL BİLİMLERDE YENİ YÖNELİMLER-V

Editors / Editörler

Abidin TEMİZER & Yaşar BAYTAL

Print

Podgorica, Montenegro

Editors

Assoc. Prof. Ph.D. Abidin TEMİZER & Asst. Prof. Ph.D. Yaşar BAYTAL

First Edition •© September 2018 /Podgorica

ISBN • 978-9940-745-02-8

web:

<http://www.ucg.ac.me/objava/podorg/19/1/poz/info>

Print

Podgorica, Montenegro

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Ön Söz / Preface -VII-

Bilim ve Hakem Kurulu / Science and Referee Board -IX-

Dil ve Edebiyat / Language and Literature

Hacı YILMAZ / Arapça Eğitiminde Gramerin Yeri ve Önemi -1-

Hacı YILMAZ / Arapça Çevirinin Kılcal Damarları -13-

Gültekin BORAN / Similes and Vocabulary Teaching -21-

Mehmet AÇA / Dedem Korkut'un Dört Kadını İle Balıkesir'in Üç Kadını
Bağlamında Kadının Toplumsal Cinsiyet Kimliği -33-

Mehmet Ali YOLCU / Türk Folklorunda Saçların Saklanmasına Yönelik
Uygulamalar Üzerine -39-

Murat ATEŞ / Ziya Gökalp'in Çocuk Edebiyatı İle İlgili Eserlerinde Öne
Çıkan Kavramlar -45-

Mustafa AÇA / Geniş Aile Folklorunda Kuşaklar Arası Rekabetin
Geleneksel Görünümlerine Balıkesir'den Bir Örnek: "Babamın
Yanında Çocuğumu Sevmem" -69-

Nazire AKBULUT / Otobiyografilerde Aynı Döneme Ait Anılara
Toplumsal Cinsiyet Açısından Yaklaşım -81-

Nazire AKBULUT / Wolfgang Borchert'in Kısa Öykülerinde Anne İmgesi
-105-

Nejla YILDIRIM / A.S. Puşkin'in "Çingeneler" Adlı Poemasının
Işığında Çingenelerin Dünyasına Bir Bakış -131-

Eğitim Bilimleri / Educational Science

Fatma KARAMAN / Yabancı Dil Olarak Almanca Dersinde Materyal
Tasarımı -143-

Fatma KARAMAN / Türkiye'de Yabancı Dil Öğretiminde Karşılaşılan
Sorunlar -157-

Nuray ZAN / 14- 15 Yaş Grubunda Olan Bireylerin “Güvenilir Gıda” İle İlgili Bilgi Düzeyleri -169-

Volkan BAŞTÜR - Gökhan YAĞIZ / 13-14 Yaş Grubundaki Öğrencilerin Cebirsel Sözel Problemleri Denklem Kurma Yoluyla Çözme Becerilerinin İncelenmesi -193-

Güzel Sanatlar / Fine Arts

Hülya KAYNAR - Emine TONUS / Ulaş İlçesi Eskikarahisar Köyü ve Gümüşpınar Camiinde Bulunan Düz Dokumalarının Teknik ve Desen Analizi -207-

Işıl ÖZÇAM / Tasarım Öğrencilerinin Kimlik Tanımı Oluşturma Sürecinde Metaforların Kullanımı -243-

Yeliz SELVİ - Binnaz KOCA / Türk Çağdaş Sanatında Alışlagelmemiş Portreler -257-

İktisat / Economy

Hakan ÖNER / An Empirical Analysis for the Effect of Cpi Main Expenditure Groups on Cpi Inflation Rate -273-

Yeliz YEŞİL / Kobi 'lerde Çalışanların İnsan Kaynakları Eğitim Sürecine Yaklaşımlarının İncelenmesi: Çerkezköy Organize Sanayi Bölgesi 'nde Bir Araştırma -285-

Bülent ARPAT - Yeliz YEŞİL / Ön Lisans İş Sağlığı ve Güvenliği Öğrencilerinin Mesleklerini Tercih Etmedeki Nedenlerin İncelenmesi: Honaz MYO Örneği -299-

İnci ERDOĞAN TARAKÇI - Bora GÖKTAŞ / Yaşam Tarzlarının Satın Alma Kararları Üzerindeki Etkisi: Karşılaştırmalı Bir Alan Araştırması -325-

Bora GÖKTAŞ - Volkan GÜL / Türkiye'de Tüketicilerin Yağ Alışkanlıkları ve Satın Aldıkları Markalara Yönelik Düşünceler -359-

Tuna ŞENER - Elif Betül YALÇI - Agah Sinan ÜNSAR / İş Etiği Kavramının Stratejik Önemi ve İktisadi İşletmelerde Uygulanabilirliği -383-

Psikoloji/ Psychology

Muzaffer ŞAHİN / *Lisedeki Öğrencilerin Başarı Beklentisi Ekonomik Düzey ve Çevrelerine Göre Psikoaktif Maddeleri Kullanım Yönünden Karşılaştırılması -397-*

Özlem COŞKUN - Recep AKDUR / *İki İşyerinde İşe Devamsızlık ve Kendini İşe Verememede Etkili Faktörlerin Değerlendirilmesi -415-*

Sağlık ve Spor / Health and Sport

Özgür ÖZDEMİR / *Kardiyak Rehabilitasyon ve Egzersiz İlişkisi: 3-4. Fazda Direnç Antrenmanlarının Etkisi -451-*

Özgür ÖZDEMİR / *Yaşlanma Sürecinde Fonksiyonel Kayıpların Düzeltilmesi İçin Bedensel Etkinlikler Ve Fitnes Ağıştirmalari: Örnek Antrenman Planlari, Fonksiyonel Test Ve Anket Uygulamalari -477-*

İlkay ORHAN / *Antrenörlük Eğitimi Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyleri ve Akademik Başarılarının İncelenmesi: Akdeniz Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Örneği -495-*

İlkay ORHAN / *Bireysel ve Takım Sporunu Yapan Elit Kadın Sporcularda Saldırganlık Düzeyleri ve Aile Tutumlarının İncelenmesi -503-*

Tahir KILIÇ / *Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Doping Hakkındaki Bilgilerinin Ölçülmesi -513-*

Tahir KILIÇ / *6 Haftalık Pilates Egzersizi Yapan Sedanter Bayanların Fiziksel Değişimlerinin İncelenmesi -539-*

Tarih / History

Mustafa SAFRAN - Hasan IŞIK / *Hayat Boyu Öğrenmede Yerel Tarihçilik ve Bu Alanda Çalışanların Tarih Yazım Örnekleri -553-*

Hakan ERTUGRAL - Melis KUTLU / *History & Law -567-*

Mehtap ÖZDEĞER - Suna Muğan ERTUĞRAL / *Osmanlı'da Kadın Vakıf ve Ekonomi -587-*

Neslihan ÜNAL / *Şeyh Bedreddin ve Thomas Münzer: Devrimci / Sosyalist mi? Mehdici İdeoloji mi?* **-599-**

Zafer GÖLEN / *XIX. Yüzyıl Başlarında Klis Livası Timar ve Zeametleri* - **613-**

Abidin TEMİZER - İbrahim SERBESTOĞLU / *Osmanlı Devleti'nin Belgrad Elçileri* **-623-**

Gülsüm TÜTÜNCÜ / *Modernleşme Süreci Bağlamında Sendikal Örnekler: İskandinav Modeli ve Türkiye* **-637-**

Hakkı UYAR / *Türkiye'de Cumhuriyetin İlk Yıllarında Ulusal Kimlik İnşası ve Ermeni Cemaati:1915 Sonrasında Devralınan Sorunlar, Cemaat İçi Anlaşmazlıklar, Entegrasyon* **-661-**

Yaşar BAYTAL / *Cumhuriyetin İlk Yıllarında Kimsesiz Çocuklar ve Himaye-i Etfal Cemiyetinin Faaliyetleri (1923-1938)* **-681-**

Sevilay ÖZER / *Cumhuriyet Döneminde Hayvanlar Vergisi Kanunu Ve Uygulanışı* **-703-**

Kenan OLGUN / *Yaygın Eğitimde Halkın Evi Projesi: Halkevleri ve Amaçlanan Hedefler* **-721-**

Tematik / Thematic

Erdal ALGA - Mutlu ARMAN / *Konaklama İşletmelerinde Çalışanların Erteleme Davranışları İle Örgütsel Değişime Açıklıkları Arasındaki İlişki* **-747-**

İdiris DEMİREL / *Sezai Karakoç'un Siyasal Düşüncesinde Türkiye Tasavvurları* **-769-**

Kaan AYTAÇOĞLU - Nida Yağmur YALÇIN / *Facebook'ta Sosyal Mühendislik Teknikleri ve Sonuçları Üzerine Bir İnceleme* **-787-**

Pınar AKARÇAY - Gökhan AK / *'Democratic' Participation Regarding Gender Equality: Unbearable Sustainability of Development* **-803-**

Sema ERYÜCEL / *Sevgi Evleri Örneğinde Dini / Manevi Rehberlik Uygulamaları* **-819-**

H.GÜL – S. SALLAN GÜL - D.SAMAV CANTÜRK / Role of Universities in Promoting Dialogue and Understanding in A Globalized and Multicultural World -845-

S. MUĞAN ERTUĞRAL – S. GEDİK -/ Türkiye'de Beşeri Sermaye ve Turizm İlişkisi -867-

O. AKOVA– S. MUĞAN ERTUĞRAL – G.ÇETİN – S. GEDİK / Türkiye Konaklama İşletmelerinde Kalite Yönetim Sistemleri -879-

ÖN SÖZ / PREFACE

Modern dönemde bildiğimiz anlamıyla uzman modernitenin yaratmış olduğu bir olgudur. Modern döneme kadar bilginin üretimini ve akışını sağlayan birçok alanda uzman hezarfen dediğimiz bilginler mevcuttu. İbn-i Sina'dan Hezarfen Ahmet Çelebi'ye Leonardo da Vinci'den Galileo'ya kadar Ortaçağ, Rönesans ve Aydınlanma dönemlerinin birçok bilgini tek bir alanda değil birçok alanda derin bilgi sahibi olan bilgiler olarak bilinmekteydiler. Modern Çağ'ın ihtiyaçları tek bir alanda derinlemesine araştırma yapan uzman yetiştirme ihtiyacını doğurdu. Çok çeşitliliğin genişlediği modernizm sonrası internet çağında toplumların uğradığı sosyal, kültürel ve iktisadi değişimlerin karmaşık yapısını anlamak ancak disiplinlerarası çalışmalar ile mümkündür. Bu hakikat modernizm öncesi dönemlerin hazerfen veya birçok bilimle uğraşan bilgelerinin yeniden yaratılması ihtiyacını ortaya koymuştur. Soğuk Savaş sonrası artan küreselleşmenin getirdiği hızlı toplumsal değişimin sadece bir tek disiplinin bakış açısıyla açıklanması mümkün değildir. Bu hakikat yakın zamanda disiplinlerarası çalışmalara olan ilgiyi artırdı ancak tek disipline odaklı kurulan akademik çalışmaların, akademik alemde hakim olması disiplinlerarası yapılan çalışmaların yayını için kısıtlı imkanlar sunmaktadır. Bu kitabın amaçlarından birisi disiplinlerarası yapılan çalışmalara örnek olmaktır. Ayrıca uzun vadede birkaç alanda uzmanlaşabilecek hazerfenlerin yetiştirilmesine zemin hazırlamayı hedeflemektedir. Bu amaçla kitaba eğitim bilimleri, hukuk, dil bilimi, iktisat, kültür ve spor alanlarından olmak üzere 50 makale dâhil edilmiştir. Makaleler hakem sürecinden geçirilmiştir. Kitap disiplinler arası olduğundan her disiplinin metodolojisine saygı duyulmuş ve bu nedenle de metinde kaynak gösterme, ilgili disiplinin yaygın kullanım şekline göre düzenlenmiştir. Bu nedenle kimi makalelerde kaynak göstermede Chicago Manual of Style kullanılırken kimi makalelerde de APA sistemi kullanılmıştır.

Abidin TEMİZER & Yaşar BAYTAL

BİLİM VE HAKEM KURULU / SCIENCE AND REFEREE BOARD

- Prof. Dr. Abdalbaki GÜNEŞ, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Abdullah Şevki DUYMAZ, Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Aleksandar KADIJEVIĆ, Belgrad Üniversitesi, Sırbistan
- Prof. Dr. Alena ĆATOVIĆ, Saraybosna Üniversitesi, Bosna-Hersek
- Prof. Dr. Ali Merhan DÜNDAR, Ankara Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Anisoara POPA, Danubius Üniversitesi, Romanya
- Prof. Dr. Ema MILKOVIĆ, Belgrad Üniversitesi, Sırbistan
- Prof. Dr. Hristo KYUCHUKOV, Silesia Üniversitesi, Polonya
- Prof. Dr. İbrahim Ahmad Abu Argoub, Ürdün Üniversitesi, Ürdün
- Prof. Dr. İsmail DOĞAN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Issam Mustafa Abdelhadi OKLEH, Ürdün Üniversitesi, Ürdün
- Prof. Dr. Kadir TEMURÇİN, Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Kenan MORTAN, EISTI, Paris, Fransa
- Prof. Dr. Mehmet Yavuz ERLER, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Mohamad Ahmad Al-QUDAH, Ürdün Üniversitesi, Ürdün
- Prof. Dr. Redzep SKRIJELJ, Novi Pazar Devlet Üniversitesi, Sırbistan
- Prof. Dr. Sabina BAKŠIĆ, Saraybosna Üniversitesi, Bosna-Hersek
- Prof. Dr. Serbo RASTODER, Montenegro Üniversitesi, Karadağ
- Prof. Dr. Salameh Saleh Naimat, Ürdün Üniversitesi, Ürdün
- Prof. Dr. Timuçin KODAMAN, Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Veli ATMACA, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Yıldırım ATAYETER, Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Zafer GÖLEN, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
- Prof. Dr. Zehra GÖRE, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Abidin TEMİZER, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Barış ERDEM, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, Kırgızistan
- Doç. Dr. Fariz AHMEDOV, Azerbaycan Devlet İkiyat Üniversitesi (UNEC), Azerbaycan

- Doç. Dr. Geray MUSAYEV, Azerbaycan Devlet İkisat Üniversitesi (UNEC), Azerbaycan
- Doç. Dr. Naka NIKŠIĆ, Belgrad Üniversitesi, Sırbistan
- Doç. Dr. Nihada Delibegovic Dzanic, Tuzla Üniversitesi, Bosna-Hersek
- Doç. Dr. Ruhi İNAN, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Sevilay ÖZER, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
- Doç. Dr. Tohid MELİKZADE, Urmiye Azad Üniversitesi, İran
- Dr. Öğr. Üyesi Eman HAYAJNEH, Ürdün Üniversitesi, Ürdün
- Dr. Öğr. Üyesi Dimitar ATANASSOV, Bulgaristan Bilimler Akademisi, Bulgaristan
- Dr. Öğr. Üyesi Marijan PREMOVIC, Montenegro Üniversitesi, Karadağ
- Dr. Öğr. Üyesi Naser SULEYMANZADEH, Allameh Tabataba'i Üniversitesi, İran
- Dr. Öğr. Üyesi Nawal Abdarrahman Al SHAWABKEH, Ürdün Üniversitesi, Ürdün
- Dr. Aqil MEMMEDOV, Azerbaycan Devlet İkisat Üniversitesi (UNEC), Azerbaycan
- Dr. Eleni KYRATJI, Kıbrıs Üniversitesi, Kıbrıs
- Dr. Hasan BELLO, Arnavutluk Tarih Kurumu, Arnavutluk
- Dr. Nurhoca AKBULAYEV, Azerbaycan Devlet İkisat Üniversitesi (UNEC), Azerbaycan
- Dr. Oqtay GULIYEV, Azerbaycan Devlet İkisat Üniversitesi (UNEC), Azerbaycan
- Dr. Şahin EKBEROV, Azerbaycan Devlet İkisat Üniversitesi (UNEC), Azerbaycan

SEZAI KARAKOÇ'UN SİYASAL DÜŞÜNÇESİNDE TÜRKİYE TASAVVURLARI

Envisions of Turkey in Sezai Karakoç's Political Thought

İdiris DEMİREL*

1. Giriş

Sezai Karakoç (1933 —), Türk düşünce ve edebiyat dünyasının biline gelen isimlerindedir. Onun, daha spesifik bir tarihlendirme ve kategorizasyonla Cumhuriyet Dönemi Türk İslam Düşüncesinin en kayda değer profilleri arasında yer aldığı söylenmelidir. Karakoç'un adını, bir başka muasır siyasal düşünce akımı içinde değil de, bilhassa 'Türk İslam Düşüncesi' içinde zikredebilmenin meşruiyet, gereklilik ve doğruluğu, kendisinin şahsî fikriyatında muayyen bir İslamî hassasiyet ile Türkiye için; Türkiye özelinde muayyen bir yerli—milli(yetçi) hassasiyeti mezcetmiş olması gerçekliğinden kaynaklanmaktadır. Karakoç, denildikte, tıpkı onun gibi şairlik-düşünürlük yönleriyle akla gelen isimlerden sadece kronolojik düzlemde selef konumundaki Necip Fazıl Kısakürek de, yine sadece kronolojik düzlemde halef konumundaki İsmet Özel de kendileri için, bütün İslamî hassasiyetleriyle birlikte, Türk milliyetçisi nitelemesini kullanan; yine kendilerini Türk milliyetçiliği dünya görüşü ve siyasal düşüncesi ile tarif eden isimlerdir. Karakoç, Kısakürek'ten de, Özel'den de farklı olarak, şahsî için Türk milliyetçisi tanımlamasını kullanmayan ve haddizatında milliyetçi düşünürler içinde de sayılmayan bir isimdir. Ve fakat onda da; onun İslamî dünya görüşünde de yoğun ve yüksek kertede bir Türkiye kaygısı, milli duruş, ülke ve vatan hassasiyeti, tarih ve devlet şuru,¹ milliyetçi-İslami bir vokabülerler ile yine milliyetçi-İslami bir

* (Doç. Dr.); Manisa CBU FEF Felsefe Bölümü, Manisa-TÜRKİYE. E-mail: idiris.demirel@cbu.edu.tr

¹İdiris Demirel, "Necip Fazıl Kısakürek, Sezai Karakoç ve İsmet Özel Örneklerinde Cumhuriyet Dönemi Türk İslam Düşüncesinde Felsefe Tasavvurları", *II. Türk İslam Siyasi Düşüncesi Kongresi Bildiriler Kitabı*, (Ed: Özgür Önder vd.), Kütahya, 26—28 Ekim 2017, Kütahya, Temmuz 2018, ss. 643—658, s. 644; Ek olarak, yazar için devlet şurundan bahsedildikte, devlet şuru, milletin nereden gelmekte ve nereye gitmekte olduğunu bilmek demektir. En çok da, nereye gitmesi gerektiğini bilmek demektir. Devlet şuru çerçevesinde, devlet adamı da, ruhunda/n durmaksızın millet ruhuyla konuşma yapan adamdır. Devlet adamı, milletin ruhunu ve alnyazısını keşfeden kişidir. O, milletin vereceği kararı bilen ve zamanı gelince, o kararı verip tatbik etmekte imtina etmeyen insandır. Devlet şurunu, millet şuru ve hak şuru ile birlikte kalbinde taşıyan ve "bu ülkelere" kendini peşin olarak adayın devlet adamı, gününde anlaşılmasa bile, değerini ve hakkını er geç kabul ettirecektir. Bkz; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar II Sütun*, Diriliş Yay. İst. 2017, s. 401, 402; Sezai Karakoç, *Varolma Savaşı*, Diriliş Yay. İst. 1997, s. 53; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar IV Gün Saati*, Diriliş Yay. İst. 1986, s. 59, 207-208; Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu III Kutlu Millet Gerçeği*, Diriliş Yay. İst. 2003, s. 65-66, 117.

müktesebata sahip olma yönünde yukarıdaki isimlerinkine benzer bir baskın yönelim ve irade varittir.

Karakoç'un Türkiye öncelikli siyasal düşüncesi, başka bir söyleyişle, Türkiye'nin sadece bir medeniyet perspektifi ile yaklaşıldığı takdirde bihakkın kavranabilecek ve çözümü yolunda mesafe kat edilecek nitelikli en az iki üç asırlık bünyevi sorunlarını, şahsi sorunları sayıcı siyasal düşüncesi, kendisiyle Türkiye arasında kurduğu bağda; varlığını ancak Türkiye'nin varlığı ile izah etme iradesinde de müşahede edilebilmektedir. Bu konuyla ilgili olarak o kendi sözleriyle şöyle demektedir: “*Ben de bu memleketin bir çocuğu olarak kendimi onunla özdeşleştirmişsem, kendimi ondan ayrı saymıyorsam, onun ekmeğini yemiş ve onun sayesinde eğer bir isim kazanmışsam; onun sayesinde şu anda durduğum yerde duran bir kişi olarak sorumluyum elbet, bir görevle yükümlüyüm. Bu görevimi kırk yıldan beri elimden geldiğince yerine getirmeğe çalışıyorum.*”² Başta, belirtilen Türkiye kaygısı ve Türkiye öncelikle düşünme hususiyetinden ötürü, bu çalışmada Karakoç da aynı bir Türk İslam zihniyeti ve siyasal düşüncesi içinde mütalaa edilmektedir. Sezai Karakoç'un, hassaten Türk İslam düşüncesi içinde değerlendirilmesi gerektiği yönünde, bu incelemede ortaya konulan yargının doğruluk yahut yanlışlığını en iyi şekilde deneyimlenip test edebilme yollarından biri olan onun Türkiye tasavvurlarını mercek altına alma çalışması; bu analizin tam da amacını oluşturmaktadır. Analizin, ek olarak, bir siyasal düşünce analizi olduğu, bir siyasal parti analizi olmadığı da ilave edilmelidir.

Yukarıda altı çizilen şairliğinin ve düşünürülüğünün yanında, hakiki medeniyetin İslâm medeniyeti olduğu kabulü doğrultusundaki medeniyet odaklı tarihî—sosyolojik perspektifli “Diriliş” (“Resurrection”) yaklaşımıyla da maruf olan yazarın, tekraren vurgulamak gerekirse eğer uzun yıllardır kendisine dönük sahici duyarlılıklar beslediği ilgi alanları arasında Türkiye en ön sıralarda yer alır. 1960'lı yıllardaki ilk eserlerine de, 1990'lı yıllardaki sonraki verimlerine de bakılsa, değişmeyecek olan bu hassasiyet onun İslamî yaklaşımlarının da istikrarlı, temel ve ayırıcı vasfıdır. Karakoç'un İslamî siyaset düşüncesinde Türkiye, ülkelerden herhangi bir ülke olarak görülmek suretiyle sıradanlaştırılmaz. Bilakis merkezîleştirilir. Türkiye merkezdir. Bu merkezîlik, tarihî yaşanmışlık, deneyim ve derinlikten köklendiği gibi o tarihî müktesebat zemininde el an da caridir.³ Zikredilen Diriliş yaklaşımı yönüyle Türkiye-öncelikli-

² İdiris Demirel, “Necip Fazıl Kısakürek, Sezai Karakoç ve İsmet Özel Örneklerinde Cumhuriyet Dönemi Türk İslam Düşüncesinde Felsefe Tasavvurları”... s. 643—658, s. 644; Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu III Kutlu Millet Gerçeği*... s. 64.

³ Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu I Ülkemizin Geleceği, Diriliş Yay. İst. 2002, s. 21; 30-32, 34; Sezai Karakoç, Çıkış Yolu II Medeniyetimizin Dirilişi, Diriliş Yay. İst. 2002, s. 19, 53, 69, 71; Sezai Karakoç, Çıkış Yolu III Kutlu Millet Gerçeği*... s. 20; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar IV Gün Saati*... s. 11, 66; Sezai Karakoç, *Diriliş Muştusu, Diriliş Yay. İst. 1980, s.*

düşünme, Türkiye’yi-düşünme yahut da millîlik ile İslamîlik, ayrı ayrı sferler değildir. Aynı bir tabîî İslamî hassasiyetin süreklileridir.

Türkiye’nin, dominant Türk milliyetçiliği yaklaşımlarında, *muhayyel bir Turan* için ve yine dominant İslamcılık yaklaşımlarında bu kez *muhayyel bir İslam Dünyası* için sıradanlaştırıldığı daha bile önemsizleştirildiği gerçeği göz önüne getirildiğinde, Karakoç’taki, Türkiye’nin merkezî konumunun altını çizen millîlik ve İslamîlik geçişmesinin ve birlikteliğinin önemi daha iyi idrak edilecektir. Belirtilen hassasiyet ya da vurgu, onun erken dönem eserlerinden misalen *Farklar* için de aynıyle vakidir. Karakoç’un burada gözükten ilk üç yazısının isimleri sırasıyla, *Anadoluyu Dinlemek*, *Milli Mesaj*, *Üç Türkiye* şeklindedir.⁴ Yazar, *Farklar*’da günlük yazılarının 1963—1964 yıllarında kaleme alınanlarını bir araya getirmiştir. Belirtilmelidir ki, yine yazarın, yerli—milli(yetçi)—İslamî bütünlüklü siyasal perspektifinin, başka bir söyleyişle Türk İslam düşüncesinin en erken kitabî örneği *Farklar*’dır. Muhtevaları bir yana, yazıların sadece başlıkları dahi yazarın çektiği derdin Türkiye derdi olduğunu gösterir mahiyettedir. Bundan sebep, çalışmada bu eserin, kesbettiği vasfından ötürü değinilen ilk üç yazının başlık sıralamasına sadık kalınacaktır. Eserin bu bapta son cümleyle toplamda dört kitabı havi olan günlük yazılar serisinin ilk kitabı olduğu da belirtilmelidir.

2. Anadoluyu Dinlemek ve Milli Mesaj

Karakoç’a göre: ‘Anadoluyu dinlemek demek, dünyanın iki ucundan gelerek birbirine çarpan ve bıkkınlık veren bir tekrar içinde yankılanıp duran iki sesin; Amerikan kapitalizmi ile Rus sosyalizminin yanına üçüncü bir sesi koymak demektir. Bulanık ve çılgın ses düellosunu bir kılıçla ikiye bölmek demektir. Ve bir savaş sonundaki kalıntı ve döküntüleri andıracak o ses ölülerini bir eğrelti otu fosili halinde yurt sınırlarından dışarı atmak

97; Diriliş yaklaşımında, Türkiye’nin merkezî bir ülke olduğu hakikatinin ortaya konulması doğrultusunda tarih ve tarihî perspektif, meseleye, kalkınma/gelişme problemi açısından da dâhil edilir. Şöyle ki: “Geri kalmış ülkeler”, “Gelişmekte olan ülkeler”, “Az gelişmiş ülkeler” gibi adlar altında toplanan ve fakat “Gelişmiş” Batılı ülkelerle kıyasla esasta hepsi bir arada düşünülen ülkeleri, Karakoç’a göre, hakikatte iki ana grupta ayrı ayrı değerlendirmek gerekir. Bu ayrımındaki belirleyici faktör de, tarih faktörü olmalıdır. Tarihî perspektiften bakıldığında, medeniyetçe duraklamış ve bir kriz geçirmiş olduğu için yoksullaşan ülkelerle, ilkelikten günümüz teknik ve üretim kazançlarına doğru yükselmekte olan ülkeleri birbirine karıştırmamak gerekir. Başka bir söyleyişle, güngörmüş bir ailenin düşüşüyle, oldum bittim yoksul sosyal katlarda bulunan bir ailenin durumu birbirinden ayrıdır. Ve aynı tarih, Allah’ın lütfuyla, Avrupa’ya da, Türkiye dışındaki öbür Ortadoğu ülkelerine de, Afrika ve İslam ülkelerine de, Türkiye’nin başka bir ülke tarafından doldurulması imkânsız tarihi misyonunu hatırlatmaktadır.’ Bkz; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar II Sütun*... s. 594, 611.

⁴İdiris Demirel, *Age*, s. 649; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar IV Gün Saati*... s. 215, 216, 238; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar Farklar*, Diriliş Yay. İst. 1986, s. 7, 9, 12.

demektir. Derinlerde yeni bir Anadolu oluşmaktadır. Bu, *tarihin üst planlarına* çıkması yakın yepyeni bir Anadoludur. Kulağımızı Anadolu toprağına dayamamız, bu toprağın yüreğı ne diyor ona ses vermemiz iktiza etmektedir.⁵ Neden iktiza etmektedir, çünkü Rusya'nın ve Amerika'nın, ya da denilebilir ki sosyalizmin ve kapitalizmin seslerinin dışında, onların türevi, tekrarı, taklidi addedilemeyecek, bilakis sahih anlamda alternatif olacak, biricik, otokton ve orijinal bir ses ancak Anadolu'nun; yani kendimizin sesidir.

Anadolu'nun antropolojisine ve arkeolojisine bakıldığında, 'hakikat medeniyetinin ışıktan cevheri İslâm mayasını Asya hamuruna katıp yoğuran Mavereünnehir'in eşsiz akıncıları olan atalarımız, Anadolu'ya gelip, Batı'ya karşı son çağların büyük seddini, adeta Zülkarneyn seddini inşa etmişlerdir.' Anadolu, Karakoç için, ayrıca, 'Mevlâna'nın, Hacı Bektaş-ı Veli'nin, Hacı Bayram-ı Veli'nin, Yunus Emre'nin, Aziz Mahmud Hüdai'nin, binbir veli, bilgin, şehit, önder ve erin toprağıdır.' Yazar, *Milli Mesaj* yazısına ise, "Var olmak bir mesajı olmaktır." Cümlesiyle başlayarak, milli mesajın esasta bir var olmak meselesi ve beraberinde varlık meselesi olduğunu dermeyer eder. Buna göre: 'Varlık, yaratıcının bir mesajıdır/haberidir. Varlık, yaratıcının bir mesajı olduğu içindir ki, açık ve ebedi mesaj olan Kur'an'da, güneş, ay, yıldızlar, ağaçlar, dağlar, yaratılan her şey "âyet" şeklinde anılır. Bu çerçevede, Kur'an, kelimeler temelinde mutlak mesaj olurken, kâinat da, mutlak mesajın somut tezahürü vasfıyla, yine mutlak birliği açıklayan yaratılmışların bütünü olmaktadır. Düşünür için, mesajı büyük olan, mesajı küçük olandan daha çok vardır. Mesaj sesle de ilgilidir ve 'eşyanın da sesi vardır, insanın olduğu gibi.' Canlı, cansıza göre, insan da öbür canlılara göre daha çok mesaj sahibidir. Haliyle de daha çok vardır. Canlı cansıza göre 'daha çok vardır' çünkü canlı, kendine özgü mesajından gayrı, cansızın mesajını da bünyesinde taşımaktadır. Bunun gibi, insan da, varlığında kendi orijinal mesajından başka öbür canlıların genel mesajını taşımaktadır. Kendine sınırlı bir hürlük tanınan insan, o hürlüğünü-hürriyetini, mutlak mesaja paralel ve ayarlı bir mesaj taşıma yönünde değerlendirirse, insanî mesajı mutlak mesajla desteklenir ve mutlak mesajın kuvvetiyle güçlenir.⁶ Mesaj meselesi ya da bir mesajı olmak meselesi açısından ve bu mevzuu ile geçişen bir tarzda bir ideal, bir misyon yönüyle yaklaşıldığında tarihten alınan herhangi bir kesitte, devletler ve milletler, yine yazara göre, başlıca üç grupta toplanmaktadır:

⁵Age, s. 7-8.

⁶ Sezai Karakoç, *Unutuş Ve Hatırlayış*, Diriliş Yay. İst. 1996, s. 27-29; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar I Farklar...* s. 9-10; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar IV Gün Saati...* s. 99, 102, 128-129.

1. *Bir misyonu, bir misyon bilinci, bir mesajı, bütüncül ideali, en azından gerçekleştirilmesi gerekli yüz yılı aşkın plâni, programı olan, tarihi yapan büyük milletler ve devletler.*

2. *Milletlerarası düzende durumunu korumak isteyen statükocu milletler ve devletler, yani orta milletler ve devletler.*

3. *Hep dışarıya uyan, mesajsız ve misyonsuz, anti-misyonlarını misyon olarak seçen, her an bocalayan, siyasi düzeninde boyuna devletlerarası ve milletlerarası kuvvet dengelerine ve üstünlüğün el değiştirmelerine göre ayarlamalar yapmak zorunda kalan handiye ayaklar altında ezilen küçük devletler ve milletler.*⁷

‘Devletler, sürekli olmak, bekalarını muhafaza edebilmek için, mutlaka temel bir ‘idea’ya dayanmak zorundadır. Güzel, doğru ve iyi idealarını somut ve kesin bir medeniyet platformuna oturtmamış ülke ve devletler hem düzenlerinden hem de sürekliliklerinden mahrum kalacaklardır.’⁸ ‘Diğer şartlar aynı kalmak üzere, -ceteris paribus-, bu gruplaşmadan şu sonuç çıkmaktadır: Bir milleti ve devleti uzun sürede büyük yapan esas amil, onun bir ideaya, bir misyona müdrük bulunmasıdır. Bu ideal ve misyon zemininde bir mesaj getirmesidir. Kendisiyle gelen; kendisine gelen mesajı, gelgeç değil süregelen bir tarzda milli karakteri, milli ideali, milli kimliği kılarak; yerleştirerek-millileştirerek sahiplenmesidir.

Karakoç, yaptığı devletler ve milletler sınıflandırmasını hiç kuşkusuz beklenebileceği üzere, Türkiye’ye de tatbik eder. Buna göre: Tarihi tabloya göz atıldığında fark edilmektedir ki ‘Osmanlı devleti, çökme döneminde, mesajını ilkin biçimlere hapsedtiği, canlılığını koruyamadığı, daha sonra da mezkûr mesajına duyduğu güveni yitirdiği için batmıştır. Türkiye, böylece, ‘katastrofik’ bir değişime uğradığı Osmanlı geçmişimizin Tanzimat devrinden bu yana mesajsız kalmıştır. Öbür milletler ve devletlerarasında yer alırken, insanların aradıkları gerçek konusunda orijinal ve millî bir teklifimiz, bir misyon doğrultusunda millî mesajımız dile getirilememektedir. Daha bile, tam aksi yönde, kendi millî mesajımızın doğmasını, gelişmesini, büyümesini engelleyen, önleyen türlü türlü kurumların kurulmasına gelişip serpilmesine göz yummuşuz. Türkiye, orijinal, yerli, millî bir mesajla insanlık karşısına çıkamadığı için, kendi içine kıvrılmış durumdadır. Diyaloğa benzeyen, ama aslında bitmek tükenmek bilmeyen bir melankoli monoluğu olan bir iç konuşmasıyla kendimizi yiyip bitiriyoruz. Her şeyden önce, sağlam temeller üzerine

⁷ Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu III Kutlu Millet Gerçeği...* s. 99; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar IV Gün Saati...* s. 218; Sezai Karakoç, *Varolma Savaşı...* s. 55; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar I Farklar...* s. 9-11; Bir misyonu yahut ideali olmak, medeniyet yönüyle de önemlidir. Karakoç’a göre, ‘Medeniyet, bir ideali olan insanların büyük fedakârlıklarlagercekleştirdiği bir harekettir. ‘İdeal’ ve ‘Fedakârlık’, maddi faktörlere aykırı ve karşıt terimlerdir.’ Bkz; Sezai Karakoç, *Düşünceler I*, Diriliş Yay. İst. 1986, s. 8.

⁸ Sezai Karakoç, *Varolma Savaşı...* s. 35.

oturtulmuş millî bir mesaja, yani milli bir umuda muhtacız.⁹ Türkiye, üstüne üstlük, yukarıda zikredilen bir ‘Diriliş’ ile milli mesajını tekrar hatırlayıp canlandırma hamlesine girişmezse eğer, ‘kendi kendini yiyip bitirme’ konumundan başka türlü alternatif bir çıkış umuduna; bir millî umut ve imkâna sahip olabilecek gibi de gözükmemektedir.

3. Türkiye, Türkiyemiz, Türkiyeleri

Sezai Karakoç için, Türkiye denildikte, 1. *Türkiye*, 2. *Türkiyemiz*, 3. *Türkiyeleri* olmak üzere, yekdiğerleriyle doğallıkla ilgili ve irtibatlı ve fakat yine de bir birinden az çok tefrik edilebilir nitelikte üç *Türkiye* bulunmaktadır:

1. *Türkiye*. *Bu, oluştan önceki Türkiye’dir. Potansiyel ve tabiat halindeki, kabiliyet ve istidat halindeki Türkiye’dir. Bu Türkiye, derinlerdeki Türkiye, yani alt yapı Türkiye’sidir.*

2. *Türkiyemiz*. *Bu, Türkiye’nin tarih ve sosyolojisinden, günümüz şartları içinde çıkarılıp ortaya konulacak gerçek, yani mesajlı, idealli, misyonlu Türkiye’dir.*

3. *Türkiyeleri*. *Bu, üstünlük ve başarının Doğudan Batıya kaydığı günlerden bu yana, Batının oldurmak istediği ve oldurmaya çalıştığı, bu çalışma sonunda kültürü değişmiş, daha doğrusu kültürü değiştirilmiş, Batı hayat tarzını benimsemiş bir Batı(lılaşıma)cı kadronun da, tıpkı Batı gibi oldurmak istediği ve oldurmaya çalıştığı Türkiye’dir. Yine, Türkiyeleri, kalp, ciğer, mide ve bağırsakların dışarıda, deri, el, tırnak ve ayakların içinde olması gibi garip bir iç dış değişimine uğramış Türkiye’dir.¹⁰*

İşbu üç Türkiye sınıflandırmasına ve düşüncesine, ayrıntılı şekilde bakılacak olunursa eğer, Sezai Karakoç için, ‘ortada bir Türkiye vardır, bu natürel yani tabii Türkiye’dir. Bir Türkiyeleri vardır, bu aktüel olan, yaşanan Türkiye’dir. Bir Türkiyemiz vardır ki, bu da tarihî ve ideal Türkiye’dir. İdeal Türkiye aynı anda hem geçmişteki Türkiye’dir hem de gelecekteki Türkiye’dir. Türkiye, olandır. Türkiyeleri, oldurulmak istenendir. Türkiyemiz ise, içten içe oluşan ve olması gereken Türkiye’dir. Türkiye, kimi yönelimleri itibarıyla Türkiyemiz hattında, kimi yönelimleri itibarıyla Türkiyeleri hattında gelip gitmektedir. Büyük mesele ve hatta salt bütün mesele, Türkiye’yi, Türkiyeleri olma yolunu kapayıp, Türkiyemiz yapmaktır. Modern çağın ortasına büyük Türkiye abidesini

⁹ Sezai Karakoç, *Varolma Savaşı...* s. 49; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar I Farklar...* s. 11; Sezai Karakoç, *Mehmed Âkif*, Diriliş Yay. İst. 1985, s. 8.

¹⁰ Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu I Ülkemizin Geleceği...* s. 8; Sezai Karakoç, *Tarihin Yol Ağzında*, Diriliş Yay. İst. 1996, s. 13; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar I Farklar...* s. 12-14; Sezai Karakoç, *Mehmed Âkif...* s. 7; Üçüncü maddedeki ‘kültür’ konusunda şu da ilave edilmelidir: ‘Kültür, medeniyetin ‘işler’ halidir. Dolayısıyla kültür değişmesi aynı zamanda medeniyet değişmesi anlamını da taşımaktadır.’ Bkz; Sezai Karakoç, *Düşünceler I...* s. 10.

oturtabilmektir. Büyük Türkiye, zira büyümezsek, küçülür yok oluruz. Türkiye'nin, Türkiyemiz değil de, Türkiyeleri—oldurulması yolunda; Türkiye'nin, içten ve dıştan yörüngesine dâhil edilmek istendiği, Batı'ya bakıldığında, Karakoç'ta biz, Batının tohumunda yoktuk ve Batı'nın kökünde rüya görmüş değiliz. Formumuzu Avrupa amorfundan almadık. Avrupalı olarak çiçek açmadık. Protoplazmamızda Avrupa özü yok. Dokumuzda Greko—Latin ve Hristiyan çizgileri yok. Marksist siyasal düşünce de içinde olmak üzere Batıya ancak kolayla, tutkalla yapışığızdır. Karakoç'un baktığı yerden, büyük bir devlet kurmuş bir millet, kendi büyüklük şartlarından soyulup, küçük bir devlet kalıbına dökülmek istenirse, dökülemez. Acı çeker. Bütün huzursuzluğumuzun, şikâyetlerimizin sebebi de nihayetinde budur: Batı'nın yörüngesinde sıradan bir Batılı devlet kalıbına dökülmek istenmemiz. Oysa 'Doğu İslamı' ile 'Batı İslamı' arasında 'Merkez İslamı' nı temsil eden biz, iddiasız bir Batılı devlet yapılamayız!¹¹ Bundan sebep, sadece o milli mesaja kulak verilmeli ve sosyalizmin yahut kapitalizmin; öteki adlandırmayla, Rusya'nın yahut Amerika'nın sesi değil, 'büyük Türkiye' yolunda münhasıran Anadolu'nun sesi dinlenmelidir.

Yukarıda değinilen Amerika'nın ya da o da nihayetinde bir Batı medeniyeti üyesi olan Rusya'nın veya kapitalizm ile sosyalizmin değil! Anadolu'nun sesinin dinlenilmesi mevzuu temelde Türkiye içindir ama salt Türkiye ile sınırlı-sorumlu değildir. Karakoç'ta, 'İslâm Âleminin de kaderi, Türkiye'deki kördüğümün çözülmesine bağlıdır. Sır, bir başka Müslüman coğrafya ya da ülkeninde değil hassaten ve münhasıran Türkiye'nin kaderinde gizlidir.' Tam da burada Türkiye ve İslâm Âlemi sferlerine Batı da dâhil edilmelidir. Karakoç'un kendi sözleriyle: "*Batının karşısına, İslam adına daha çok ırkımızın çıkması ya da ırk iddiamız olmamakla birlikte onların böyle görmesi, bize karşı felah bulmaz bir düşmanlığa yakalanmalarına sebep oldu Batılıların...*" "*Türkler, daha çok asker ve savaşkan olduklarından ve savaşlarla İslam'ı yıkmaya yönelik Hristiyan akınlarını ve hücumlarını kırıp tesirsiz hale getirdiklerinden, Batılıların gözüne çok sert görünmüşler ve bu yüzden de barbar iftirasına uğramışlardır.*" Düşünürün indinde, bütün bu öncelik, öncülük, İslâm adına Batılı Hristiyan akınlara karşı canı pahasına savaşma ve liderlik yapma vurgulu Türkiye düşünceleri içerisinde İstanbul'un hususi bir yer ve anlamı keşbettiği de söylenmelidir. İstanbul, İslâm medeniyetinin daha önceki ağırlık merkezleri olan Şam ve Bağdat'tan sonra onları da yanına alarak, dünyanın karşısına, İslâm dinî, öğretisi, medeniyet ve hayat tarzının inanç, düşünce, ahlak, sanat ve edebiyat merkezi olarak çıkmıştır. Bu misyonunu milâdî yirminci yüzyıla kadar getirmiştir. İstanbul; bu tabiat—tarih anıtı, 'Son Başkent'tir. İstanbul, birlik, feragat, derleyiş, toparlayış,

¹¹ Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu III Kutlu Millet Gerçeği...* s. 69; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar I Farklar...* s. 12-14, 22-23; Sezai Karakoç, *Mehmed Âkif...* s. 8.

değerlerden tek taneyi yitirmeyiş, liderlik, müsamaha, adalet, hâkimiyet ve devlet gibi erdemlere sahip olmuştur.¹² Türkiye özelinde ve fakat bütün bir İslam Âleminin sathında idare, ahlak ve siyaset gibi birbirinden ayrılması zaten muhal olan, tarihî temellere sahip derin nitelik ve anlamları asırlar boyunca bünyesinde fiilen taşımış ve sembolize etmiştir.

Türkiye denildikte, sarahaten öncelikle yer verilmesi gereken vakıa İslam'dır ve yazarın kendi sözleriyle, “*Türklük ve İslamlık birbirine alternatif entiteler [değildir]...Hatta tarih göstermiştir ki, Türkler, Türklüklerini dahi ancak Müslüman oldukları sürece koruyabilmişlerdir. Yakut Türkleri, Hristiyan olduklarından, Hristiyanlar içinde kalmışlar ve büyük Türk kitlesinden kopmuşlardır. Hazar Türklerinin bir kısmı da devletleri sona erdikten sonra Hristiyanlar içinde eriyip gitmişlerdir.*”¹³ Karakoç'un yine kendi kelimeleriyle “*Biz, bin yıldan artık bir zamandan beri İslam'ı, kültür ve medeniyet olarak seçmiş bulunuyoruz. Bin yıldan beri onunla öyle kaynaştık ki, bugün ondan ayrılmak, adeta kendimizden, etimizden, kemiğimizden, derimizden ve kanımızdan ayrılmak demek olur.*” Bu anlayışta, Türk milleti, ‘yüzyıllarca Batıya karşı İslam’ı, canı pahasına korumuş, insan vücudundan bir set olarak dinin sağlam hisarı ödevini görmüş, yine İslam’ı, yirminci yüzyılın ateş siperlerine kadar getirmiş ve baskıyla ne kadar ezilmek istenirse istensin, arı duru hakikat aşkını benliğinde yaşatmasını hep bilmiş olan bir millettir. Ayrıca, ‘milletimiz medeniyet alanına tarihte ilk kez çıkan bir Afrika kabilesi değildir. Bilakis, dünyanın en büyük devletlerini kurmuş, en büyük medeniyetini yaşamış bir toplumdur. Misalen bin yıl öncesinde Selçuklu yaşama tarzına gidildiğinde görülecek tablo, İslam’ın Türk ruhunda en samimi bir gerçekleşmesi olan Selçuk medeniyetinden başkası olmayacaktır.’¹⁴ Türklük ve medeniyet bahsine İslam veçhesiyle yaklaşıldığında görülmektedir ki, ‘İslam’dan önce bir Türk medeniyeti varsa bile bu medeniyet tamamen ölmüştür. Daha önceki tecrübeler, İslam’dan sonraki Türk medeniyetleri ile ilgisini kaybetmiş, onlarla bir zincir halinde birleşmemiş, onların atası olamamış tecrübelerdir. Bunlar, karanlığa gömülmüş vaziyettedir.’ Bundan sebep, “Sözü edilecek ve bugünüme ışık tutan Türk medeniyeti, İslam medeniyetinin bir modülasyonundan

¹² Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu I Ülkemizin Geleceği...* s. 10, 75; Sezai Karakoç, *Tarihin Yol Ağzında...* s. 24-25; Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar Ve Daha Ötesi III*, Diriliş Yay. İst. 1995, s. 24; Sezai Karakoç, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I*, Diriliş Yay. İst. 1995, s. 105; Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham II*, Diriliş Yay., İst., 1986, s. 37-38.; Sezai Karakoç, *Çağ ve İlham I*, Diriliş Yay., İst., 1987, s. 86. İstanbul bahsinde belirtilmelidir ki, İstanbul’un içinde de Fatih’in hususi bir yeri vardır. Fatih semti, İstanbul’un içinde ikinci bir İstanbul gibidir. İslâm—Türk kültürünün ölmez abidesi olan Fatih Camiinin çevresinde halka halka Fatih medreseleri ve semti, en saf Müslüman Türk heyecanının ördüğü bir toplumdur. Bkz; Sezai Karakoç, *Mehmed Âkif...* s. 9.

¹³ Sezai Karakoç, *Tarihin Yol Ağzında...* s. 51.

¹⁴ Sezai Karakoç, *Yunus Emre*, Diriliş Yay. İst., 1989, s. 7.

başka bir şey değildir. Türk kültürü, İslam kültürünün, belli bir çağda, belli bir ırk elinde gerçekleşmesidir.”¹⁵ Vaki tarihî hakikat sebebiyledir ki, milletimize ve İslâm dünyasının siperleri olan Anadoluya karşı iyi gözle bakmayan kişi ve topluluklar, doğrudan doğruya, ilahî bir cezayla karşılaşılıyor dense yeridir. Türkiye’ye ve Türklere kara rengin içinden bakanların başına gelenler, bu milletin yalnız geçmiş zamanlardaki İslâm’a olan sadık hizmet ve bağlılığının bir armağanı değil, milletimizin gelecek zamanlarda da kanıyla ‘İlahî mesajı’ yeryüzüne büyük bir canlılıkla işleyeceğinin peşin işareti ve avansıdır. Ve buradan da anlıyoruz ki, Türk milletinin, ilerde ortaya çıkacak büyük bir ödevi söz konusudur.’¹⁶ Bu ödev de kuşkusuz anılan İlahî mesajın, tıpkı tarihte daha önce de görüldüğünce, bütün yeryüzüne yayılıp geçerlilik kazanması doğrultusunda, ancak ve sadece milletimizin öncülüğünde gerçekleştirilebilecek bir ilahî misyon olacaktır.

4. ‘Kutlu Anadolu Toprakları’

Sezai Karakoç’un siyasi düşüncesinde Türkiye tasavvurları zemininde, Türkiye, Türk milleti ve İslam bütünlüğü vakasına vatan toprakları olan Anadolu penceresinden de bakılabilir: ‘Mevlâna ve Hacı Bektaş ve Hacı Bayram-ı Veliler, Yunus Emreler ve Serhat Akıncıları yeni Anadolu’nun önder kurucularıdır. Vatan olarak Anadolu nasıl ki, Türk(ie) ve İslam’ın birlikteliğinin bir sembolü olmuşsa, insan ve şair olarak da Yunus Emre benzeri bir sembol/temsilci görevini görmüştür.’ Şöyle ki: “Yunus, çağının şartları gereği, Türk—İslâm hareketini, dünya karşısına çıkarma ödeviyle yüklenmiş Türklerin bir şairi olduğunun tam şuurunda olarak, hiçbir dar ekolün adamı değildir. O, sadece ve derin anlamda bir

¹⁵ Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu II Medeniyetimizin Dirilişi...* s. 76; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar I Farklar...* s. 58; İslam medeniyeti ve Türklük, tarih yönüyle şöyle de düşünülebilmektedir: İslam medeniyeti içinde, Türk mizacı, yönetim ve örgütleniş cephesini, sosyal yapı cephesini açmaya yaramıştır. Türklerin (başka ırklar için de böyle olabilir), eski kültür ve medeniyetlerinin, İslâm’la karşılaşmada ve hesaplaşmada, İslâm’la bağdaşacak yanları bütüne katılarak eriyip özüyle kaynaşarak ortadan kalkmışlardır. Bkz; Sezai Karakoç, *Düşünceler I...* s. 11.

¹⁶ Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar II Sütun...* s. 39-40, 48, 53, 332. Türk milletinin ödevi bahsine, ayrıca şu da eklenmelidir: Yine mütefekkere göre, Türkiye’yi, gelecek zamanın büyük ödevleri çağırılmaktadır. Halk, büyük bir sezgiyle kendisini bu çağrıya göre ayarlamaktadır. Dogmatik dış dünyanın bu çağrıyı baltalayan kuşku verici kışkırtıcılıklarına uymadan, bu neşvünema yolunda kendi kendimizin, kendi dünyamızın mimarı olmak zorundayız. Yunanistan’ın ‘Megola İdea’sıyla Bizans’ı, Mısır’ın Firavunlar devrini, İsrail’in Ahd-i Atik çağını, Rusya’nın sınırları Akdeniz’e varan Slav hegemonyasını... İhya etme veya gerçekleştirme hayalleri içinde harıl harıl çalıştığı bir hengâmede Türkiye, bütün bu iştihaların birinci nişanı olduğu halde, içine kapanık, durgun, tükenmiş ve ödevine bigâne bir şekilde kalamaz. Türkiye için bu ödev hedefi doğrultusunda, ne Batıcılık, ne de onun bir uzantısı olan Marksizm çıkar bir yol olabilecektir. Taklit yolu sonuna varmıştır. Türk insanı, şahsiyet olmanın kapılarını zorlamaktadır. Kimler bu kapıyı açarsa, çağın öncüleri onlar olacaktır. Bkz; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar II Sütun...* s. 457-458; Sezai Karakoç, *Düşünceler I...* s. 22.

İslâm şairi olduğunu bilmektedir...” “O, Türk’ün, ilerdeki çağlardaki ödevini biliyor, onun için var gücüyle onun dil ve edebiyatını kurmaya, geliştirmeye, ilerletmeye çalışıyordu. Türk duyarlığını sonuna kadar işledi. Böylece, İslamın Türk’le kaynaşmasının ve Türk’ü, İslam’ı misyon olarak benimseyen bir toplum haline getirmenin bütün kıvrımlarını çekti...” “ İslam ruhu ve Türk yapısı, onda öyle kaynaşmıştır ki, şiirinin biçimi, ölçüsü, sesi bir yandan Türk sanatının özel, öbür yandan İslam sanatının genel çizgilerine uyar... Yani o halk sanatıyla vatan aşan genel sanatı birleştirmiş bir altın sentez peşindedir.”¹⁷ Yunus Emre’den tekraren Anadolu’ya bakıldığında, ‘Anadolu kadar Doğu’yla Batı’nın kapıştığı, küfürle İslâm’ın çarpıştığı bir başka toprak söz konusu değildir. İslâm’ın ezeli ve ebedi düşmanları fark etmiştir ki, Doğu’nun ve Batı’nın kaderi Anadolu’da düğümlenmiştir.’ Burada, şair Karakoç’a da ses verilmelidir. O, “Fecir Devleti” adlı şiirinde şöyle de der:

“Birden kendi ulusumun sırrına erdim
Halkım yalnız iki duyguyu tanıdı
Ya birini yaşadı ya öbürünü yaşadı
Fetih veya bozgun;
İşte sırrı ulusumun.”¹⁸

Sözün özü, sırrı ‘fetih veya bozgun’da düğümlenen Türk milleti işbu Anadolu’da ancak İslam ile kaimdir. “İslam bin yıldan beri, Anadolu’nun rakipsiz kültürüdür. Toplumun her müessesine İslam’ın ruhu sinmiştir.”“İslam’ın bir Arap kültürü olduğu” yönlü propagandalarda da asıl maksat İslâm’ı yabancı sayabilmektir. Hâlbuki İslam bizim için yüzde yüz yerli kültürdür. Hatta tek yerli kültürümüz İslâm’dır. Yerli kültürümüzün temeli İslâm’dır. Anadolu insanının ülküsü İslâm’dır. “İslam bu ülkenin tek yerli ülküsüdür.”“Kaderi büyük hükümdarlar aksiyonu olan’ ‘Kutlu Anadolu toprakları’ özelinde zikredilen tablo şu demektir: Anadolu’nun dinlenilecek olan sesi yine o ilahî mesajın; İslam’ın sesi olacaktır. İslam dışındaki diğer bütün kültürler de, manevi ve maddi kültür yapımıza, zaten eğer onunla uyuşabilmişlerse, ya da uyuşabildikleri kertede katılabilmişlerdir. Hatta bir tür ‘anti-misyon’ olan Batı kültürünün bütün çalışmalarına rağmen ülkemizdeki başarısızlığının sebebi, İslam kültürüyle uyuşmak yahut da ona boyun eğmek istemeyişidir. İslam kültürüyle uyuşan Batı kültür, sanat, edebiyat, felsefe, düşünce unsurları kolaylıkla kabul edildiği halde, uyuşmayanları ülke ve toplumumuza ancak kanun zoruyla ve devlet koruyuculuğuyla empoze edilebilmişlerdir.¹⁹

¹⁷ Sezai Karakoç, *Yunus Emre...* s. 17, 45.

¹⁸ Sezai Karakoç, *Gün Doğmadan Şiirler*, Diriliş Yay. İst. 2012, s. 418.

¹⁹ Sezai Karakoç, *Yunus Emre...* s. 12; Sezai Karakoç, *Mevlâna*, Diriliş Yay. İst., 1996, s. 8, 9; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar II Sütun...*, s. 363-365, 515; Ek olarak, İslam ve kültürden

Sözün özü, isimleri başlangıçta anılan ve hem şairlik hem düşünürlük vasıflarıyla öne çıkan Necip Fazıl Kısakürek ve İsmet Özel gibi Karakoç'un kendisi için de, Anadolu'yu; Türkiye'yi ve Türk milletini, İslam'dan ayrı düşünme imkânı söz konusu değildir. Anadolu'yu, Türklüğü ve İslâm'ı ayrı düşünmeme babında, burada, Karakoç'un daha öncesi nesillerden Nurettin Topçu, hemen hemen aynı nesilden Erol Güngör, daha sonraki nesillerden ise Mustafa Çalık gibi Türk İslam düşünürleri de -aralarındaki paradigma—içi düşünce ayrılıkları başka bir konu- diğer önemli örnekler sadedinde zikredilebilirler.

5. “Ahir Tasarruf Türk'ündür.”

Gelinen vasatta, Karakoç'un siyaset düşüncesinde Türkiye'nin yapması gereken en önemli iş, 'din, tarih, kültür, şartlar, tabii—coğrafi yakınlığımız hatta birliğimiz olan İslam ülkelerini en kısa zamanda, bir blokta birleşmeğe çağırarak, bu bloğun lideri olarak bütün bölgenin haklarını aramak ve korumak için Batının karşısına çıkmaktır. Batıyla eşit şartlarda anlaşmaktır. Türkiye'nin en az iki üç asırlık bünyevi problemleri için tek çare budur! Tek çıkar yol budur.' Bunun için de yeniden değişmek, Doğuya yahut Batıya doğru değil, kendi içine doğru yeniden değişmek gerekir. Ki, 'Diriliş' ile kastedilen de esasta budur: 'Kendine dönüş ve yerli kültürden yeniden evrensel boyutta bir sistem üretmek.'²⁰ Diğer yandan belirtmek gerekir ki, Türkiye'yi, hem farklı kılan hem de Batı için tehlikeli yapan da aslında yukarıda anılan bu tarihî ve tabii liderlik vasfıdır. Türkiye'nin durumu tarihî—sosyolojik derinlik ve nitelikler itibarıyla diğer İslam ülkelerinden külliyen farklıdır. Yazarın kendi sözleriyle:

“İslam Dünyasının liderliğini, temsilciliğini, sahipliğini uzun zaman yapmış ve bunun savaşı sonucunda Batı tarafından her anlamda yok edilmek istenmiş, dıştan kuşatıldığı yetmezmiş gibi içten de sarılmış ve

bahsedildikte, 'Bütün İslam dünyası kendi kültürüne kör ve sağır bir hale gelmiş veya getirilmiştir. Üstelik biz bir de yazımızı terk etmişiz. İncil, Latince olduğundan Latin yazısı Batı'da hâkimdir. İslam Âleminde de Kur'an, İslam harfleri ile yazıldığından yazı, İslam harfleri diyebileceğimiz Kur'an yazısıdır. O kültürle bağı koruyan yazı ortadan kalkınca, yani okullardan, devlet dairelerinden ve basından kovulunca geçmiş geleceği olmayan, asgari bir şimdiki zaman içinde beyni yıkanmış, ölçme, biçme, karşılaştırma, tartma, değerlendirme vasıflarından mahrum, tekerlemeleri veya tek parti sloganlarını felsefe veya din gibi benimsemiş bir nesil türetilmiştir.' Bkz; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar III Sur*, Diriliş Yay. İst. 1986, s. 69; Sezai Karakoç, *Dirilişin Çevresinde*, Diriliş Yay. İst. 1988, s. 72; Sezai Karakoç, *Tarihin Yol Ağzında...* s. 47; Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu II Medeniyetimizin Dirilişi...* s. 146; Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu I Ülkemizin Geleceği...* s. 89; Sezai Karakoç, *Yunus Emre...* s. 8.

²⁰Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar I Farklar...* s. 53; Sezai Karakoç, *Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I*, Diriliş Yay. İst. 1996, s. 32. Karakoç, bahsettiği kendine dönüğe, 'Öncelikle kendi klasik müziğimize dönmeliyiz' diyerek müziğimizi de, 'Yazımızı yeniden kendi yazımızı kullanacağız, başkasının yazısını kullanmayacağız' diyerek yazımızı da dâhil eder. Bkz; Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu II Medeniyetimizin Dirilişi...* s. 156-157; Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu III Kutlu Millet Gerçeği*, s. 102.

kuşatılmış varoluşun en trajik alinyazısını yaşamış bir toplumuz biz. Batı, Alman'ın ve Japon'un gücünü kırmak veya sınırlamak ister. Ama sadece kuvvet ve kudretimize değil, bizim var olmamıza tahammül edemez, yaşamamıza razı değildir. Bizimle birlikte bir medeniyeti ve kendi hakikatini tehlikeye sokan bir hakikati yok etmek istemektedir. Bunun içindir ki, kalkınma kavramı değil, Diriliş kavramı, bizi biz edecek, bizi biz olarak ayakta tutacak sisteme uygun düşmektedir.”²¹

‘Batı medeniyetinin kökü, özü, ideali, hâkim olmaktır. İnsanlara hâkim olmaktır. Bu, tabii ki, tahakküm denilen ve zulme kapı açan bir psikolojidir. Medeniyet açısından atfi nazar edildiğinde görülüyor ki, İslam medeniyetinin öncüsü ve büyük akıncı gücü olduğumuz halde, önce Tanzimat’la, akabinde Meşrutiyet’le, yine akabindediğer gelişmelerle, İslam medeniyetinden tamamen ayrılma, çıkma uğraşının rüzgârına kapılmış ve baskın karakteri, psikolojisi az önce zikredilen Batı medeniyetinin çerçevesine dâhil olma yörüngesine girmişiz. Yazar, bu faydasız çabadan vazgeçme gerekliliği babında, *Farklar*’dan takriben otuz yıl sonra, 1992 yılında şöyle demektedir: ‘Türkiye biraz atak hareket etmelidir. Çılgınca veya delice değil, ancak atak ve cesur bir şekilde hareket etmelidir. Tarih ona bu rolü vermiştir. 1918’de kaybettiğimiz tarihî rolümüz yeniden başlamaktadır. Bunu biz istesek de, istemesek de kader istiyor.’ Karakoç’a göre, ‘İslam bir mesaj medeniyetidir. Ülkemiz de o doğrultuda bir mesaj ülkesidir. Milletimiz bir mesajı, bir görevi, ilahi bir görevi üstlenmiş bir millettir. Geçmişte bu görevi yapmıştır. Doğuyu, Batıyı göğsünü siper yaparak durdurmuş ve dayanabildiği kadar insanlığı korumuştur. Milletimizin bir özelliği vardır, o da, ortaya bir atılım ruhu, bir eser koyma gücü ve iradesidir. Bu millet, bir ordu—millettir ve ordu—millet olarak her zaman disiplin çerçevesinde hareket etmiştir. Hiçbir zaman kendi başına hareket etmemiştir. Şu anda ise eksikliği organizasyondur, yönetimdir. Türk en büyük işi yapar. Ama bu mutlak surette bir disiplin, bir organizasyon, bir sistem dâhilinde olur. Bizim dirilişimiz, Ortadoğu’nun, İslâm Âleminin, İslâm medeniyetinin de yeniden dirilişi olacaktır. Tekraren, biz, ordu—milletiz. Bir yanımızla askeriz, bir yanımızla siviliz. Zaten ordusuz bir millet de asla ve kat’a olamaz’²² Türkiye’nin liderlik misyonuna dönmesi, “yalnız bizim kurtuluşumuz olmayacak, bütün Türklük dünyasının bütün Ortadoğu’nun ve bütün İslam Âleminin kurtuluşu olacaktır. Bu artık tarihi ve aktüel bir zaruretlerdir. Su yatağını zorlamaktadır. “Bin yıl İslam Medeniyetinin enerjisi

²¹ Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar III Sur...* s. 35; Sezai Karakoç, *Dirilişin Çevresinde...* s. 162, 187.

²² Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu III Kutlu Millet Gerçeği...* s. 47, 89, 116, 151; Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu I Ülkemizin Geleceği...* s. 47, 55-56; Sezai Karakoç, *Günlük Yazılar IV Gün Saati...* s. 222; Sezai Karakoç, *Tarihin Yol Ağzında...* s. 55.

olan Türk Milletinin cevherinde vardır bu idrak.” ‘Osmanlılar, tüm İslâm kültür ve literatürüne sahip çıkararak evrensel olabilmışlerdi.²³ Biz de, yine o aynı medeniyet kuruculuğu vasfıyla, muasır bir biçimde dirilebilir, evrensel tarzda yeniden var olmak suretiyle tarihî müktesebatın yükleyip beslediği enerjiyle ve ordu—millet ruhuyla liderlik ödev ve görevini ifa edebiliriz.

Karakoç, Anadolu'nun bilinen Türk İslam tasavvuf simalarından İsmail Hakkı Bursevi (Miladi 17. -18. Asırlar)'nin, bir eserinde geçen “*Ahir tasarruf Türk'ündür.*” Sözüden hareketle kendi Türklük ve haliyle Türkiye tasavvurunu bir kez daha ortaya koyma yolunda şöyle der:

“İsmail Hakkı Bursevi hazretleri, bir eserinde Ruh'ul Beyan adlı eserinde diyor ki: “Ahir tasarruf Türk'ündür.”... Mutasavvıf büyüğümüz, âlimimiz böyle söylüyor. Bunun manası nedir? Ahir tasarruf Türk'ündür diyor. Yani son sözü Türkler söyleyecektir. Fakat siz burada Türk'ü ırk manasına anlamayın. Bunu Türk diye söylemesinin sebebi, bizim milletimizi meydana getiren büyük kitleye Türklerin öncülük etmesidir. Onu o maksatla söylüyor. Yoksa ne İsmail Hakkı Bursevi, ne de geçmişteki atalarımız, ne de biz ırkçıyız. Irkçılık yok. Hangi ırktan olursa olsun, bizimle aynı medeniyeti, aynı inancı, paylaşan kardeşlerimiz, hangi ırktan olursa olsun, hangi dili konuşursa konuşsun millet kardeşlerimizdir. Milletimizin bir parçasıdır. Onlarla beraber bütün cephelerde çarpışmışızdır. Onlar bu vatanın her parçası için şehit düşmüşlerdir. Biz de onların yaşadığı topraklarda şehitler vermişizdir. Her tarafta şehitlerimiz vardır. Bu bakımdan ahir tasarruf Türk'ündür denirken, milletimizin sonradan bir söz söyleyeceğine işaret ediliyor. Çünkü: İsmail Hakkı Bursevi Hazretleri, Osmanlı Devleti'nin yavaş yavaş inişe geçtiği bir dönemde geldi. Bir takım problemler baş göstermişti ve inişe geçmiştik. O zaman, ümit için bunu söyledi. Bu bir keşiftir. Kesin olmaz, olamaz. O ayrı bir konu. Ama biz inanıyoruz ki, bu mütefekkir, mutasavvıf âlim, edip büyüğümüz doğru söylemiştir. Evet, ahir tasarruf bizimdir. Milletimizindir. Bunun manasını bugünkü medeniyet ifadesi içinde şöyle söyleyebiliriz. Batı medeniyeti Rönesans'tan bu yana yapacağını yaptı. Gördük onu. Beş yüz sene içinde ne yaptıysa yaptı, sonunda bütün dünyayı felaket kapladı. Materyalist bir zihniyetle, bütün dünyayı sömürme zihniyetiyle hareket eden bu medeniyetin sonu gelmek üzeredir... İngiltere... Fransa... Rusya... Amerika... Bunlar materyalisttirler; maneviyat esasına dayanan, hakka dayanan, merhamete dayanan, insanların kardeşliğine dayanan, gerçek sevgi ve saygıya dayanan bir medeniyetin değil, kuvvetin medeniyetidirler. Tabiidir ki, bunun bir sonu gelecektir. Zulüm âbad

²³ Sezai Karakoç, *Düşünceler II Kurumlar*, Diriliş Yay. İst. 1997, s. 64; Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu II Medeniyetimizin Dirilişi...* s. 128.

olmayacaktır. Ve yıkılacaktır. Peki, o zaman, söz kime geçecektir? Söz yine bize geçecektir. Nasıl ki geçmişte de zaten bizdeydi."²⁴

Karakoç'un, İsmail Hakkı Bursevi'den hareketle resmettiği tablo, Türkiye'nin iş işten geçmeden; 'Bade hareb-ül Basra' olmadan, derleme, toplama, sevk ve idare etme ödevini yerine getirme yolunda tabii ki yine tarihî—sosyolojik medeniyet perspektifiyle hazırlanması gerektiğini göstermektedir.

6. Sonuç

İncelemeyi bitirirken, hem son tespitler hem de eleştiri vasfıyla şunlar da söylenmelidir: Bu çalışmanın ya da Karakoç'un tarihî—sosyolojik temelli fikir dünyasına, siyasal felsefe ve düşüncelerin kavram ve teori imkânlarıyla yaklaşmaya çalışan benzeri çalışmaların karşılaşacağı ilk sorunlar, yazarın yazım tercih ve tarzıyla ilgili sorunlar olacaktır. Karakoç, eserlerini sistematik bir biçimde kaleme almamıştır. Akademik anlamda sistematik addedilemeyecek eserler, karşıt uç noktada tersine Nietzsche'vari muayyen bir akış tertibi içermeyen fragment yahut aforizmalardan da oluşmaz. *Olgu* ile *idenin*; *reel* ile *ülkünün*; *edebî* ile *ilmînin*; sosyal bilim tarzı ile sanatsal edebî metin tarzının birbirini beslemekle kalmayıp, yekdiğeriyle geçtiği bu vasatta akademisyen—olmayan ve 'akademik metinler', 'akademik tezler' kaleme almayan bir sanat ve düşünce adamının külliyyatı söz konusudur. Ele alınan mevzuular, aralarındaki farkların ayrı bir meseleyi oluşturduğu, insan ve toplum bilimlerinin ya da sosyal bilimlerin ilgi alanına girmekte ve fakat ortaya, bir 'bilimci' değil bir sanatçı ve düşünür tarafından konulan mevzuular olmaktadır. Bu tercih ve tarzın bir süreği olarak, yine akademik anlamda referanslara nadiren başvurulduğu görülür. Onun eserlerinde misalen Sokrates, Platon, Aristoteles'ten, Kant, Hegel ve Nietzsche'ye, Heidegger'den J. P. Sartre, Camus, Kafka'ya Batılı sanat ve düşünce insanları, Mevlana'dan Yunus Emre'ye, Mehmet Akif'ten Ziya Gökalp'e, Yahya Kemal Beyatlı'dan Necip Fazıl Kısakürek'e Türk sanat ve düşünce insanları ismen zikredilirler. Onların görüşlerinden, adları anılarak istifade edilir. Ve fakat, hangi eserlerden, kitaplardan, sayfalardan... faydalandığı genelde üstü örtük olarak kalır.

1933 doğumlu olan Sezai Karakoç, 1990'lı yıllardan sonra yeni bir kitap yazmamıştır. Bunun yerine, önceki yıllardaki eserlerin yeni baskılarını yaptırmak ya da doksanlı yıllardaki kimi röportaj, siyasal parti meydan konuşmaları ve konferanslarını ilk kez kitaplaştırmak gibi faaliyetlerle iktifa etmiştir. O, 1960'lardan beridir aynı kitaplarını aynı şekilde yayımlamaya devam etmektedir. Yani: bir revizyon yahut

²⁴ Sezai Karakoç, *Çıkış Yolu III Kutlu Millet Gerçeği...* s. 39-41.

serdedilen görüşlerden vazgeçiş mevzubahis değildir. Burada, ilk eserlerdeki İslâmî perspektifli Türkiye hassasiyetinin onca yıldır yine hep aynı istikrarla korunduğu görülmektedir. Bununla birlikte, medeniyet perspektifi doğrultusunda bahsettiği *ülkenin* bazen Türkiye, bazen geniş Türk dünyası dâhil bütün Müslüman memleketler olduğu görülür. Aynı şekilde *millet* kelimesi de onun kullanımında bazen ‘Türk milleti’; kendi çerçevelemesiyle ‘biz Türkler’ anlamındadır bazen, bütün Müslüman milletler. Bu tablonun bir yönüyle, yukarılarda bahsedile gelinen Türk İslam bütünlüğünü sağlarken, diğer yönüyle kavram karışıklıklarına da sebebiyet verdiği vurgulanmalıdır.

Son bir eleştiri için de siyasal düşünceler ve Türkiye’nin siyasi hayatı alanına değinilmelidir. Karakoç, Batı’nın, yüksek kültür, sanat, felsefe ve düşünce isimleri ile eserleri bir yana, Batı medeniyetine, sömürgeciliği ve materyalist temelleri cihetiyle de, sosyalizm ve kapitalizm cihetiyle de genel olarak olumsuz yaklaşır. O, Batı medeniyeti için İstiklal Marşı’ndaki, “*medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar*” ifadesini benimser. Bundan sebep Batıcı-Batılılaşmacı siyasal düşüncelere de, bilhassa Türkiye üzerindeki olumsuz plan ve icraatları nedeniyle, yukarılardaki satırlarda yer yer zikredildiğince müspet yaklaşmaz. Karakoç, eserlerini kaleme alırken, 1970’li yıllarda olsun, kaleme aldıktan sonra; 1990’larda olsun ve akabindeki zamanlarda daha sürekli bir şekilde olsun, çeşitli, milliyetçi, muhafazakâr, İslamî eğilim ve söylemlere sahip, siyasal düşünce itibarıyla Batıcı-Batılılaşmacı addedilemeyecek partiler ve kadrolar da dönem dönem iktidara gelmişlerdir. Fakat onların da, konjonktürel değil strüktürel, söylemsel değil olgusal manada yerli—millî(yetçi)—İslamî yönelimler izlemedikleri ve izleme yönünde belirgin kaygılar taşımadıkları müşahede edilmiştir. Eğitim, medya, kültür, dış politika, çevre, şehircilik benzeri alanlardan misalen, çevre ve şehircilik alanında; İstanbul, Bursa, Konya, Kayseri gibi tarihî öneme ve değere sahip şehirlerde, yerli, milli, tarihî dokular hemen hemen hiç kale alınmamıştır. Gökdelenleşmeler, şehirlerin orijinal tarihî yapı, meydan ve silüetlerini berhava etmiştir. İzlenen dış işleri ve ekonomi politikaları ise Türkiye’nin modern kapitalist dünya sistemine olan bağımlılığını, mevzuunun içine zihniyet-dünyası-bağımlılıklarını da katarak ziyadesiyle derinleştirmiştir. Türkiye, “merkezî” konumundan iyice uzaklaştırılmıştır. Merhum Nurettin Topçu, tam da bu konu ve eleştiri ile ilgili olarak 1971 yılında kaleme aldığı bir yazısında şöyle demişti: “Konya Selçuklularında ve Osmanlıların alçalma devrinde yaşayan ulemanın din adına dini içinden yıkan zulümleri tarihi doldurdu. Zamanımızın nasibi de bu bedbaht devirlerinkinden farksızdır... Dini sömürme yolunda islâmcılar İslâm’ın içteki düşmanları ile yarışmaktadırlar... Şüphesiz ki İslâm’ın böylesine istismar edilişi, hem dinimize hakaret hem de milletle alay teşkil

etmektedir.”²⁵ Tekraren, zikredilen meseleler itibarıyla Batıcı siyasal düşünceye eleştirel yaklaşan yazarın, milliyetçi, muhafazakâr, İslamî siyasetçilerin de, aktörel profil ve söylem farklılaşmaları haricinde bünyevi anlamda Batılılaşmanın aynı taşıyıcıları olduğunu görmesi ve onlara da aynı sebepten dolayı daha bile eleştirel yaklaşması hiç kuşkusuz beklenirdi.

Sonuç itibarıyla, Sezai Karakoç’un, 1960’larda, 70’lerde, 80’lerde... özelde Türkiye için, genelde bütün bir İslamlık ve insanlık için neleri yapı ve savuna geldiye, içinde yaşanan zaman diliminde de aynı istikrar, tutarlılık ve yetkinlikle yine onları yapı ve savuna geldiği söylenmelidir.²⁶ Zaman, Karakoç’un, hep taşıya geldiği Türkiye hassasiyet ve vurgusunun, en önemli ayırıcı vasfının daimilik-süreklilik olduğunu göstermiştir. Onun, İslamî siyasal düşüncesinde Türkiye’ye, 1960’lı yıllardan başlayarak istikrarlı bir biçimde yön tayin edici ülke statüsü biçilmiş ve tarihî müktesebatına da, millî hususiyetlerine de uygun olarak liderlik görev ve ödevi verilmiştir. Türkiye, ‘Doğu İslamlığı’, ve ‘Batı İslamlığı’ arasında ‘Merkez İslamlığı’nın ta kendisidir. Son söz olarak, meğerki büsbütün eleştirel olsun, onun bu ‘ses’ine kulak vermenin, aynı zamanda, şahsi varlığıyla arasında özdeşlik ilişkisi kurduğu, bütün sorunlarını şahsi sorunları bildiği Türkiye’nin de ‘ses’ine; en azından ‘ses’lerinden birine kulak vermek anlamına geleceği belirtilmelidir.

KAYNAKÇA

DEMİREL, İdiris, “istikamet Üzere Kalarak Değişim ve Sezai Karakoç”, *Yeni Şafak*, 27.02.1996.

DEMİREL, İdiris, “Necip Fazıl Kısakürek, Sezai Karakoç ve İsmet Özel Örneklerinde Cumhuriyet Dönemi Türk İslam Düşüncesinde Felsefe Tasavvurları”, *II. Türk İslam Siyasi Düşüncesi Kongresi Bildiriler Kitabı*, (Ed: Özgür Önder vd.), Kütahya, 26—28 Ekim 2017, Kütahya, Temmuz 2018.

KARAKOÇ, Sezai, *Çağ ve İlham I*, Diriliş Yay. İst. 1987.

KARAKOÇ, Sezai, *Çağ ve İlham II*, Diriliş Yay. İst. 1986.

KARAKOÇ, Sezai, *Çıkış Yolu I Ülkemizin Geleceği*, Diriliş Yay. İst. 2002.

KARAKOÇ, Sezai, *Çıkış Yolu II Medeniyetimizin Dirilişi*, Diriliş Yay. İst. 2002.

²⁵ Nurettin Topçu, *İslâm ve İnsan Mevlâna ve Tasavvuf*, Dergâh Yay. İst. 1998, s. 107-108.

²⁶ İdiris Demirel, “İstikamet Üzere Kalarak Değişim ve Sezai Karakoç”, *Yeni Şafak*, 27.02.1996.

KARAKOÇ, Sezai, *Çıkış Yolu III Kutlu Millet Gerçeği*, Diriliş Yay. İst. 2003.

KARAKOÇ, Sezai, *Diriliş Muştusu*, Diriliş Yay. İst. 1980.

KARAKOÇ, Sezai, *Dirilişin Çevresinde*, Diriliş Yay. İst. 1988.

KARAKOÇ, Sezai, *Düşünceler I*, Diriliş Yay. İst. 1986.

KARAKOÇ, Sezai, *Düşünceler II Kurumlar*, Diriliş Yay. İst. 1997.

KARAKOÇ, Sezai, *Fizikötesi Açısından Ufuklar ve Daha Ötesi I*, Diriliş Yay. İst. 1995.

KARAKOÇ, Sezai, *Fizikötesi Açısından Ufuklar Ve Daha Ötesi III*, Diriliş Yay. İst. 1995.

KARAKOÇ, Sezai, *Gün Doğmadan Şiirler*, Diriliş Yay. İst. 2012.

KARAKOÇ, Sezai, *Günlük Yazılar I Farklar*, Diriliş Yay. İst. 1986.

KARAKOÇ, Sezai, *Günlük Yazılar II Sütun*, Diriliş Yay. İst. 2017.

KARAKOÇ, Sezai, *Günlük Yazılar III Sur*, Diriliş Yay. İst. 1986.

KARAKOÇ, Sezai, *Günlük Yazılar IV Gün Saati*, Diriliş Yay. İst. 1986.

KARAKOÇ, Sezai, *Mehmed Âkif*, Diriliş Yay. İst. 1985.

KARAKOÇ, Sezai, *Mevlâna*, Diriliş Yay. İst. 1996.

KARAKOÇ, Sezai, *Tarihin Yol Ağzında*, Diriliş Yay. İst. 1996.

KARAKOÇ, Sezai, *Unutuş Ve Hatırlayış*, Diriliş Yay. İst. 1996.

KARAKOÇ, Sezai, *Varolma Savaşı*, Diriliş Yay. İst. 1997.

KARAKOÇ, Sezai, *Yapı Taşları ve Kaderimizin Çağrısı I*, Diriliş Yay. İst. 1996.

KARAKOÇ, Sezai, *Yunus Emre*, Diriliş Yay. İst. 1989.

TOPÇU, Nurettin, *İslâm ve İnsan Mevlâna ve Tasavvuf*, Dergâh Yay. İst. 1998.